

PREDKLADACIA SPRÁVA

Na základe § 70 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) ako ústredný orgán štátnej správy pre sociálne poistenie predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Jozefa Lukáča a Miloša Svrčka na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 296/2020 Z. z. o 13. dôchodku a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „poslanecký návrh zákona“).

Ministerstvo k predloženému poslaneckému návrhu zákona uvádza:

Všeobecne

Poslanecký návrh zákona upravuje nové kreovanie nároku na 13. dôchodok pre všetkých poberateľov dôchodku v júli 2022 s tým, že ak sa poberateľom dôchodku bude dôchodok vyplácať aj v novembri 2022, nárok na 13. dôchodok im vznikne aj v novembri 2022. V zmysle poslaneckého návrhu zákona sa suma 13. dôchodku v júli 2022 navrhuje určiť ako polovica sumy 13. dôchodku, na ktorý by mal poberateľ dôchodku nárok v novembri 2022. Najvyššia suma 13. dôchodku v júli 2022 sa vypláti vo výške 150 eur a najnižšia suma 13. dôchodku sa vypláti vo výške 25 eur, resp. suma 13. dôchodku sa určí ako polovica sumy 13. dôchodku určeného podľa vzorca uvedeného v prílohe zákona č. 296/2020 Z. z. o 13. dôchodku a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Ak poberateľovi dôchodku vznikne nárok na 13. dôchodok aj v novembri 2022, podľa návrhu by bola suma jeho 13. dôchodku určená ako rozdiel sumy 13. dôchodku, na ktorú by mal poberateľ dôchodku nárok podľa súčasnej platnej úpravy a sumy vyplateného 13. dôchodku v júli 2022.

Stanovisko

Poslanecký návrh zákona, ktorý upravuje nárok na 13. dôchodok aj v júli 2022 predkladatelia odôvodňujú včasnou a čiastočnou kompenzáciou zvýšených finančných nákladov poberateľov dôchodkov, ktoré sú spôsobené rastom cien. Poukazujú najmä na to, že valorizačný mechanizmus pre dôchodkové dávky zvýšil dôchodkové dávky v roku 2022 o 1,3 % a súčasný stav nepokrýva zhoršenú finančnú situáciu, ktorá vznikla z dôvodu vysokej úrovne inflácie. Navrhovaná právna úprava tak má aspoň čiastočne eliminovať negatívne dopady a zlepšiť finančnú situáciu poberateľom dôchodkov.

V doložke vybraných vplyvov predkladatelia uvádzajú negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy a pozitívne sociálne vplyvy. Negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy je očakávaný z dôvodu, že časť 13. dôchodku bude vyplatená v júli 2022. Výdavky budú vyššie o cca 2,5 mil. eur v porovnaní so súčasným právnym stavom, pretože časť poberateľov 13. dôchodku, na ktorý vznikne nárok v júli 2022, by nárok na 13. dôchodok v novembri 2022 vôbec nemala. Uvedených 2,5 mil. eur sú súčasťou výdavkov na 13. dôchodok, ktoré budú vyplatené v júli 2022 vo výške 150,6 mil. eur. Finančné zdroje sú zabezpečené v schválenom rozpočte verejnej správy na roky 2022 až 2024 v limitoch kapitoly ministerstva. Vychádza sa z predpokladu, že poslaneckým návrhom zákona bude pozitívne dotknutých cca 1,44 mil. poberateľov dôchodkových dávok.

Navrhovatelia vo všeobecnej časti dôvodovej správy k poslaneckému návrhu zákona uvádzajú, že „*zvýšenie dôchodkových dávok v januári 2022 výrazne zaostáva za inflačným*

vývojom v II. polroku 2021 a v januári 2022, čím klesá schopnosť dôchodcov zaplatiť svoje výdavky za tovary a služby. S cieľom zmiernenia dopadu zdražovania a vzhľadom k tomu, že výrazný rast spotrebiteľských cien sa do valorizačného mechanizmu zvyšovania dôchodkových dávok premietne až v roku 2023, navrhujeme ako kompenzáciu tohto oneskorenia vyplatiť v júli 2022 dôchodcom sumu 13. dôchodku v zásade v jeho polovičnej výške.“

Ministerstvo sa stotožňuje s uvedenými skutočnosťami, avšak z dôvodu, že inflácia za domácnosti dôchodcov dosiahla vo februári medziročnú hodnotu 9,9 % ako aj z dôvodu predpokladaného zvýšenia medziročnej miery inflácie za domácnosti dôchodcov za I. polrok 2022 o 9,3 % (makroekonomická prognóza Inštitútu finančnej politiky Ministerstva financií Slovenskej republiky z marca 2022), ako kompenzáciu výrazného rastu spotrebiteľských cien, ktorý sa premietne do zvýšenia dôchodkových dávok až od 1. januára 2023, odporúča vyplatiť 13. dôchodok v júli 2022 nie v polovičnej výške, ale v celej výške.

Medzirezortné pripomienkové konanie

Ministerstvo prerokovalo svoje stanovisko k poslaneckému návrhu zákona v súlade s čl. 31 Legislatívnych pravidiel vlády Slovenskej republiky v pripomienkovom konaní. V rámci pripomienkového konania bola uplatnená nasledovná zásadná pripomienka Konfederácie odborových zväzov Slovenskej republiky (KOZ SR) a vecne významná odporúčajúca pripomienka Ministerstva vnútra Slovenskej republiky totožná s odporúčajúcou pripomienkou Národného bezpečnostného úradu.

Konfederácia odborových zväzov Slovenskej republiky deklarovala potrebu promptnejšej reakcie vlády Slovenskej republiky na aktuálny vývoj ekonomiky SR (zdražovanie tovarov a služieb). Valorizáciu dôchodkov k 1. januáru 2022 o 1,3 % považuje KOZ SR za nedostatočnú. Vláda Slovenskej republiky by mala v čo najkratšom čase pristúpiť k navýšeniu dôchodkových dávok, a to buď jednorazovou sumou alebo percentuálnym navýšením. Taktiež by vláda Slovenskej republiky mala pristupovať k opatreniam smerujúcim k zmierneniu negatívnych dopadov ekonomiky na najzraniteľnejšie skupiny obyvateľstva vrátane poberateľov dôchodkových dávok aj priebežne počas roka. Veľká skupina dôchodcov nie je pre svoj zdravotný stav a vek schopná popri poberaní dôchodku si privyrobiť. KOZ SR považuje predložený návrh na výplatu 13. dôchodku v polovičnej sume v júli 2022 a zvyšnej časti v novembri 2022 za absolútne nedostatočný a zásadne s ním nesúhlasí. Podľa ich názoru predložený návrh zákona nerieši zlú ekonomickú situáciu dôchodcov a neprinesie poberateľom dôchodkových dávok žiadne pozitívne riešenie v ich zložitej ekonomickej situácii.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a Národný bezpečnostný úrad navrhujú posunúť termín výplaty 13. dôchodku na iný termín z dôvodu, že dávky výsluhového zabezpečenia sa zvyšujú od 1. júla príslušného kalendárneho roka (na rozdiel od dôchodkových dávok vyplácaných Sociálnou poisťovňou, ktoré sa zvyšujú vždy od 1. januára príslušného kalendárneho roka). Výška dávky výsluhového zabezpečenia má priamy vplyv na vznik nároku na 13. dôchodok a jeho výšku v júli 2022. Sociálna poisťovňa pri posudzovaní nároku na 13. dôchodok a pri posudzovaní jeho výšky koná v súčinnosti s útvarmi sociálneho zabezpečenia a Vojenským úradom sociálneho zabezpečenia, ktoré jej oznamujú výšku vyplácaných dávok výsluhového zabezpečenia po vykonanej valorizácii realizovanej k 1. júlu príslušného kalendárneho roka (určuje sa výška 13. dôchodku a subjekt, ktorý je oprávnený 13. dôchodok vyplatiť). Sumu dávky výsluhového zabezpečenia zvýšenú od 1. júla príslušného kalendárneho roka podľa § 68 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z. z. je možné Sociálnej poisťovni oznámiť až po 1. júli (po zrealizovaní zvýšenia). Výplata prvej dávky výsluhového zabezpečenia zvýšenej od 1. júla 2022 sa časovo prekrýva s výplatou 13. dôchodku v júli 2022, pričom táto má priamy vplyv

na vznik nároku na 13. dôchodok ako taký a aj na jeho výšku. Národný bezpečnostný úrad zároveň navrhuje z uvedeného dôvodu posunúť výplatný termín na mesiac august.

Stanovisko ministerstva k pripomienkam Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a Národného bezpečnostného úradu je, že vzhľadom na skutočnosť, že dôchodky výsluhového zabezpečenia sa zvyšujú od 1. júla kalendárneho roka, je odôvodnené predpokladať, že konanie o zvýšení dôchodkov výsluhového zabezpečenia prebieha už v mesiaci jún, a teda výška týchto dôchodkov po ich zvýšení od 1. júla kalendárneho roka je známa už v júni. Ak zvýšenie dôchodku výsluhového zabezpečenia od 1. júla 2022, ktoré nebolo známe Sociálnej poisťovni v čase rozhodovania o nároku na 13. dôchodok v júli 2022 a túto skutočnosť zistí dodatočne, bude mať za následok vyplatenie vyššej sumy 13. dôchodku, Sociálna poisťovňa rozhodne o povinnosti vrátiť sumu 13. dôchodku, ktorá bola vyplatená neprávom podľa § 4 ods. 1 písm. b) v spojení s § 8 ods. 2 zákona č. 296/2020 Z. z. alebo zúčtuje túto sumu s dôchodkom podľa § 8 ods. 3 zákona č. 296/2020 Z. z.

V súvislosti so stanoviskom ministerstva je potrebné v poslaneckom návrhu zákona vykonať nasledovné legislatívne zmeny.

1. V čl. I § 12 odsek 2 znie:

„(2) Nárok na 13. dôchodok v novembri 2022 nevzniká.“.

Odôvodnenie: V súvislosti so zámerom vyplatiť 13. dôchodok v júli 2022 v celej výške sa navrhuje zamedziť opätovnému vzniku nároku na 13. dôchodok v novembri 2022.

2. V čl. I § 12 ods. 3 prvej vete sa slová „odseku 2“ nahrádzajú slovami „odseku 1“.

Odôvodnenie: V súvislosti so zámerom vyplatiť 13. dôchodok v júli 2022 v celej výške, je potrebné legislatívnotechnicky upraviť odkaz na ustanovenie, v ktorom je uvedený vznik nároku na túto dávku.

3. V čl. I § 12 ods. 6 sa za slovo „sa“ vkladajú slová „§ 3 ods. 1 až 3,“.

Odôvodnenie: V súvislosti so zámerom vyplatiť 13. dôchodok v júli 2022 v celej výške je potrebné upraviť spôsob určovania sumy tejto dávky odkazom na § 3 ods. 1 až 3, teda rovnako ako sa určuje suma 13. dôchodku, ktorá je štandardne vyplácaná v novembri príslušného roka.

4. V čl. I sa vypúšťa § 13.

V tejto súvislosti sa vykoná legislatívnotechnická úprava úvodnej vety a nadpis nad § 12 sa presunie pod § 12.

Odôvodnenie: V súvislosti so zámerom vyplatiť 13. dôchodok v júli 2022 v celej výške sa navrhuje vypustiť § 13 z dôvodu nadbytočnosti.

Záver

Vzhľadom na uvedené ministerstvo odporúča vláde Slovenskej republiky vysloviť s návrhom poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Jozefa Lukáča a Miloša Svrčka na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 296/2020 Z. z. o 13. dôchodku a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlač 914) **súhlas** po zapracovaní pripomienok uvedených v predkladacej správe.